

KRAJ VEKA I INKARNACIJA AHRIMANA U NAREDNOM MILENIJUMU

I deo

Hans Werner-Schroeder Miholjdan,
1978.

Iz godine u godinu pogled nam je sve više usmeren ka događajima koji se očekuju na kraju (XX) veka. Ovde ću pokušati da objedinim sve izjave Rudolfa Štajnera koje se odnose na te događaje. Često se govori da je Rudolf Štajner predvideo inkarnaciju Ahrimana krajem XX veka. Koliko ja znam takve izjave ne postoje.

Period posle kraja veka i treći milenijum

Kako se svetski događaji približavaju kraju veka, postaje sve važnije da se pogleda i dalje od njih. Mi sa lakoćom usmeravamo pogled samo prema onome što nam je najbliže a težimo da zaboravimo da su za milenijum koji dolazi takođe bili predviđeni događaji od elementarne važnosti. To se tiče stanovišta i delovanja onih ljudi koji su povezani sa antroposofijom. Za početak bih voleo da navedem nekoliko izjava Rudolfa Štajnera u vezi sa događajima koji se očekuju posle kraja veka, događaja kojih treba da smo veoma svesni. Najpre se pozivamo na predavanje održano 4. aprila 1916. godine u Berlinu.

„Neće proći mnogo posle 2000-te godine a čovečanstvo će doživeti neobične stvari, stvari koje se danas tek postepeno ispoljavaju. Stvari su takve da se od Istoka i od Zapada dve krajnje suprotnosti kreću ka budućem razvoju... Namera bi bila da se razreši zagonetka o tome šta predstavlja dete; neka vrsta rituala ili kulta, za početak, biće povezan sa odgajanjem deteta. To se već odigrava na Istoku. Taj kult će naravno doći do Evrope. Prouzrokuje razvoj najvećeg poštovanja za ono što se naziva „genije“, potragu za genijem... Većina čovečanstva, međutim, biće podređena uticaju koji dolazi sa Zapada, iz Amerike. Taj uticaj teži drugačijem razvoju, koji se u odnosu na ono što će tek doći oseća danas samo u idealističkim tragovima kao prijatan početak. Možemo reći da je sadašnje doba sasvim dobro u odnosu na ono što će doći kada jednom razvoj Zapada ubrzano procveta. Kada prođe 2000-ta godina, nastupiće doba kada će razmišljanje, ne direktno, ali u određenom smislu, biti

zabranjeno. Zakon će nastupiti iz Amerike sa svrhom da se uguši svako individualno mišljenje. Početak u ovom pravcu je načinjen čisto materijalističkom medicinom danas, gde duši više nije dozvoljeno da dela i gde se, čisto na osnovu spoljnjih opita, prema čoveku odnosi kao prema mašini.“

Druga izjava iz predavanja u Dornahu datirana 15. januara 1917. godine

„Moramo biti ozbiljni u razumevanju ovih stvari, moramo biti potpuno i krajnje ozbiljni u vezi sa njima. To razumevanje podrazumeva da jedan broj ljudi mora svim snagama sopstvene ličnosti da skupi hrabrost i da se zapravo suprotstavi uzburkanom talasu materijalizma. To će postati neophodno, jer će se materijalizam, prožimajući industrijski i komercijalni impuls, ujediniti sa sadržajem drugih nazadnih impulsa. Ovi opet postaju uveliko upleteni u materijalizam i vode kinesko-japansko poreklo, ali uglavnom japansko... Dolazeći iz Azije, to će biti posebna vrsta materijalizma. U svakom pojedinačnom slučaju moramo jasno da razumemo potrebu da se svim snagama odupiremo plimi materijalizma. To može svako. Nastojanje će svakako uroditi plodom... Šta je potrebno za suprotstavljnje materijalizmu koji, ipak, ima zakonitu svrhu, može se sažeti u dve rečenice. U budućnosti, tokom pete postatlantske epohe, svet će sve više biti prožet industrijskim i komercijalnim elementima; ali suprotnost, suprotan pol, takođe mora da postoji. Mora biti ljudi koji shvatajući okolnosti delaju na suprotnoj strani.“

Najzad, iz predavanja datiranog 18. novembra 1917. godine u Dornahu:

„Materijalistički pogledi su u porastu i imaće odličnu priliku da cvetaju ukoliko ljudi počnu da veruju da više nisu materijalisti. Širenje materijalizma će se nastaviti u narednih 400-500 godina. Moramo potpuno jasno da shvatimo, kao što sam često govorio, da je to slučaj. Čovečanstvo će naći mir ukoliko smo u potpunosti svesni, i radimo u svetlu života duha, znajući da je zadatak petog postatlantskog perioda da stvori materijalističko postojanje iz čitave struje ljudskog razvoja, ali upravo zbog toga mi moramo nasuprot tome da stvorimo još duhovnije postojanje.“

Mnogo se ovakvih navoda može navesti. Da ovaj prikaz ne bi ostao jednostran voleo bih da dodam sledeći izvod iz predavanja od 8. januara 1918. godine u Dornahu. Ono prikazuje da pozitivni vidovi moraju takođe biti vizualizovani i povezani sa budućim događajima.

„Takođe se može reći da u poređenju sa različitim periodima postatlantskog vremena... naš peti period je... iz određenog ugla najznačajnije doba, ono koje donosi najviše čovečanstvu, ono koje u sebi poseduje ogromne mogućnosti za razvoj i postojanje čovečanstva i tačno kroz ono što čovek posebno razvija u ovom dobu kao tamnu stranu duhovnog života, on kreće i može, ukoliko postupi pravilno, da nađe put u duhovni svet. On posebno može da nađe put ka svom pravom, svom najvišem ljudskom cilju. Razvojne mogućnosti su u naše vreme veoma velike, sa određenog stanovišta veće nego što je to bilo u prošlim periodima postatlantskog razvoja.“

Inkarnacija Ahrimana u trećem milenijumu

Na osnovu ovih izjava Rudolfa Štajnera, njegove reči koje se tiču inkarnacije Ahrimana mogu se pojaviti u svom punom značenju. On opisuje ovu činjenicu u sedam predavanja iz 1919. godine i ukazuje na pripreme koje se dešavaju u sadašnjosti za te događaje. Ovde je spisak pojedinačnih predavanja: Cirihi, 27. oktobar 1919; Dornah, 1. i 2. novembar 1919; Bern, 4. novembar 1919; Dornah, 15. novembar 1919; Štuttgart, 25. decembar 1919.

Ono što je za nas od interesa je stvarno vreme koje je dao Rudolf Štajner za ovu inkarnaciju. Navodim glavne izjave:

„Kao što se dogodila inkarnacija Lucifera početkom trećeg prehrišćanskog milenijuma, kao što se dogodila inkarnacija Hrista u doba Golgotskog misterijuma, tako će se dogoditi prva inkarnacija Ahrimana negde oko trećeg hrišćanskog milenijuma... Međutim, Ahriman deluje već od sredine XV veka i ojačaće do stvarne inkarnacije Ahrimana, koja će se odigrati u zapadnoj civilizaciji... Ahriman će se pojaviti u ljudskom obliku.“ (27. okt.)

Ono što je posebno značajno ovde, jeste izjava da je inkarnacija Ahrimana u vremenskom smislu naporedna sa inkarnacijom Lucifera koja se odigrala u Aziji početkom trećeg prehrišćanskog milenijuma. Shodno tome, treći milenijum naše ere, uopšteno je određen za inkarnaciju Ahrimana. Taj trenutak u vremenu je pomenut u kasnijem predavanju:

„Tek što započne deo trećeg milenijuma hrišćanskog doba, na Zapadu će se inkarnirati Ahriman. Ahriman u telu... Biće kao Ahriman, koje će se inkarnirati na Zapadu u doba koje dolazi... i sada je došlo vreme za čoveka da sazna koje su težnje i događaji oko njega

mahinacije Ahrimana, koje mu pomažu da se pripremi za svoju dolazeću inkarnaciju... Sada se suočavamo sa inkarnacijom Ahrimana u trećem milenijumu.“ (1. nov.) Dalje:

„Ono što je sada u pripremi i što će se sasvim sigurno ostvariti na Zemlji u ne tako dalekoj budućnosti je prava inkarnacija Ahrimana.“ (4. nov.)

Ovde se stiče utisak da se ovaj događaj neće odigrati krajem, već više tokom prvog dela ili čak početkom trećeg milenijuma. Poslednja izjava, koja se odnosi na vreme, je sledeća:

„U budućnosti će doći vreme, kada će isto kao što se Lucifer utelovio na Istoku u jednu zemaljsku ličnost, tako će se na Zapadu odigrati zemaljska inkarnacija samog Ahrimana. To se vreme približava. Ahriman će se stvarno pojaviti na Zemlji.“ (25 dec.)

Toliko o izjavama Rudolfa Štajnera iz 1919. godine koje se odnose na vreme Ahrimanove inkarnacije. (Koliko ja znam ne postoje druge izjave. Neka koja govori o Ahrimanovoj pojavi već na kraju ovog veka (XX) mi nije poznata. Ukoliko se ona može naći bio bih zahvalan na obaveštenju.)

Na osnovu ovih navoda možemo zaključiti da mora da je nespornost ako ljudi danas govore, kao da je to nesumnjiva činjenica, o Ahrimanovoj inkarnaciji u odnosu na kraj ovog veka. Naprotiv, zaista izgleda da se svedočenje mora sagledati na drugačiji način i ova studija nudi osnovu za takav pristup. Vratću se ponovo na ovu temu na kraju.

Kraj veka

U traganju kroz sva predavanja Rudolfa Štajnera za izjavama koje se odnose na kraj veka, iznenađujuće je kada se otkrije da se one pojavljuju tek u poslednjem periodu, naime u predavanjima o karmi. Koliko je meni poznato, samo nekoliko retkih nagoveštaja se može naći u prethodnim godinama i decenijama. Ovde ću navesti odlomak koji mi je poznat.

Prvi odlomak je iz predavanja održanog u Štutgartu, 7. marta 1914. godine. Zapis je verovatno nepotpun. Rudolf Štajner ovde navodi da svaki put kada se približava kraj milenijuma, nastaje posebno žestok napad od strane Lucifera i Ahrimana. Kao primer on navodi kraj prvog hrišćanskog milenijuma, podvlačeći činjenicu da se u to vreme počelo sa dokazivanjem o postojanju Boga, posebno ono od Anselma iz Kentenberija i on ukazuje na putovanje cara Hajnriha u Kanosu,

rekavši: „To je kada je zvanična crkva usvojila običaje koji su prouzrokovali prezriv smeh među ahrimanskim duhovima.“ Ukoliko se ova navođenja pobliže preispitaju, primetiće se da se odnose ne samo na kraj milenijuma već da ukazuju i na kasnije vreme. Anselm iz Kentenberija je živio od 1033. do 1109. godine naše ere, dakle čitav vek kasnije; putovanje u Kanosu se odigralo 1077. godine, prema tome takođe u novom milenijumu. Iz ovoga možemo videti da se Rudolf Štajner ne osvrće posebno na kraj milenijuma kao na određenu vremensku odrednicu kada ovde govori o snažnom napadu sila Ahrimana i Lucifera. Važno je ovo imati na umu u nastavku teksta:

„Kako se približavamo 2000. godini, još jednom se oseća uticaj ahrimanskih duhova. Evolucija se nastavlja kao klatno koje se njiše. U godini 1000-toj ljudi su iščekivali kraj sveta; u 2000-toj upravo se očekuje suprotno. U 3000-toj ljudi će ponovo čekati kraj sveta, ali će svet postati takav da će čitavi narodi težiti tom kraju. Bez oklevanja se može reći, da se ljudi Evrope kreću ka teškim vremenima!... U prošlosti, na primer, oko 1000-te godine, ljudi su verovali u ono što su im Lucifer i Ahriman nametnuli da veruju, jer tada ljudi još uvek u sebi nisu nosili pravi, svestan Hristov impuls. Nama više ne treba da im verujemo. Umesto toga treba da primimo taj novi Hristov impuls u sebe sopstvenom voljom tako da možemo da pružimo otpor Luciferu i Ahrimanu. U XX veku će doći do toga da Lucifer i Ahriman posebno prisvoje oznaku - biti hrišćanin. Ljudi koji više ne poseduju nikakvog traga od istinskog hrišćanstva će se nazivati hrišćanima i besneće, ne samo na one koji se drže onoga što je Hrist jednom rekao u skladu sa tradicijom Jevanđelja, već i na one za koje važe reči ‘ja sam uvek sa vama, do kraja vremena’. Ovo poslednje se odnosi na živi, neprekidno delatan Hristov impuls. Oni će iskusiti gnev protivnika. Zbrkom i razaranjem obilovaće približavanje godine 2000-te. Mi ćemo na to gledati odozgo iz duhovnog sveta.“

U vezi sa gore rečenim, mora se imati na umu da ono verovatno nije doslovno zapisano. Drugo spominjanje kraja milenijuma je u predavanju „Delovanje anđela u čovekovom astralnom telu“ (9. oktobar 1918.). Tu Rudolf Štajner govori o ulivanju impulsa anđeoskog sveta u astralno telo čoveka. Postoji opasnost da to ulivanje čovek ne može svesno da shvati.

„Ovde leži velika opasnost za doba duše svesti. To se još uvek može dogoditi ukoliko pre početka trećeg milenijuma čovek odbije da se okrene duhovnom životu. Treći milenijum počinje godinom 2000-tom

tako da je vrlo malo vremena pred nama. Još uvek se može dogoditi da ciljevi anđela budu dosegnuti posredstvom usnulih ljudskih tela umesto potpuno budnog čoveka.“

Kao što je opisano dalje u predavanju, to bi dovelo do potpune izopačenosti čovečanstva.

Iz predavanja održanog u Štutgartu 30. jula 1920. godine:

„Sa početkom trećeg milenijuma možemo doživeti da će se čovečanstvo tako razvijati da će materijalizam postati pravilno stanovište. Danas nije pitanje nepriznavanja materijalizma, jer materijalizam je u procesu postajanja istinitim; radije, to je pitanje praviti ga neistinitim - inače će postati činjenica jer je to više nego lažna teorija.“

Najzad iz predavanja održanog u Dornahu, 6. avgusta 1921. godine:

„Ukoliko se razvoj nastavi na ovaj način doći ćemo, na kraju XX veka, do Rata svih protiv svih, posebno u oblasti ljudskog napretka gde je nastala takozvana današnja civilizacija. Već možemo videti šta se tako razvilo, možemo to videti kako zrači od Istoka i utvrđuje se preko velikog dela Zemlje. Postoji unutarinja veza. Treba da smo u mogućnosti da to uvidimo.“

Toliko o izjavama načinjenim pre 1924. godine u kojima se Rudolf Štajner osvrtao na kraj veka.

Karmička predavanja

Samo nekoliko nedelja pre kraja njegove javne predavačke delatnosti, Rudolf Štajner počinje da govori o kraju veka. Bez izuzetka, svi ti izvodi se nalaze u „Karmičkim predavanjima“ (1924. godine) u vezi sa zadatkom Mihaila i zadatkom Mihailovih sledbenika u odnosu na oblikovanje naše nove kulturne budućnosti. Rudolf Štajner kreće 18. jula u Arnhajmu sa narednim izjavama 19. u 20. jula. Potom u Dornahu 28. jula i 1. avgusta, takođe u Dornahu 3. i 4. i 8. avgusta, potom u Torkiju 14. avgusta, u Londonu 27. avgusta i najzad u Dornahu 16. septembra.

Teme su:

- kriza čovečanstva na kraju veka
- vrhunac antroposofskog pokreta
- zajednički rad platonista i aristotelovaca
- reinkarnacija savremenih sledbenika Rudolfa Štajnera

U tom kontekstu nema pomena o ahrimanskoj inkarnaciji, ali se spominje uticanje delatnosti ahrimanskih duhova do tačke u kojoj će Ahriman, u ulozi pisca, nadahnuti ljudsku svest i zaista je to učinio u slučaju Ničea. Voleo bih da ukažem na jedan poseban pasus koji opet otvara pogled u sledeći milenijum, iza kraj veka:

„Tokom XX veka, kada je prošao prvi vek posle kraja Kali Juge, čovečanstvo će ili stajati na grobu svake civilizacije ili na početku onog doba kada će se u dušama ljudi, koji se svojim srcima udružuju intelektualno sa duhovnim, Mihailova bitka biti dobijena.“ (19. juli)

Ovde se posebno pominje činjenica da se Mihailova bitka, koja će preobraziti intelektualnost u duhovnost, mora nastaviti u sledećem milenijumu. Za mene, ovo viđenje je u bliskoj vezi sa izjavom iz 1919. godine koja je u vezi sa inkarnacijom Ahrimana.

Mogući zaključci i pitanja

Zadržavajući se na gornjim izjavama Rudolfa Štajnera, možemo doći do zaključka da se u vezi predviđanja vezanih za kraj veka i inkarnaciju Ahrimana, suočavamo sa dva događaja koja se odigravaju u različita vremena. Moguće da je u njegovim izjavama u Karmičkim predavanjima, Rudolf Štajner želeo da pokrene neku vrstu ispravke svojih ranijih izjava iz 1919. godine u vezi vremenskog određivanja, jer tokom ovog veka događaji su se odvijali brže nego što se prvobitno moglo očekivati i stoga se jači uticaj Ahrimana mora obavezno pojaviti ranije. Ova mogućnost treba makar da se ostavi otvorenom.

U svakom slučaju, izgleda važno da antroposofi gledaju ne samo ka kraju veka, već čak i danas postanu svesni događaja koji će uslediti. Neka ovi izvodi iz predavanja posluže toj svrsi.

U daljem proučavanju ovih i srodnih izjava može proisteći sledeći pogled, koji se ovde može navesti sa velikim oprezom. Na kraju veka mi ćemo se suočiti sa velikom krizom naše civilizacije. Ta kriza će sadržati izazov našoj volji. Haotično raspadanje prilika generalno, Rat svih protiv svih (vidi navod iz 6. avgusta 1921.) će zapretiti da zbrishe sve duhovno, posebno fondacije i ustanove koje su nastale iz duhovnog života. Ukoliko bi do toga došlo, onda bi prvi preduslov za potpuni uspeh Ahrimanove inkarnacije bio ispunjen. Taj preduslov se neće postići dokle god antroposofi rade zajedno.

Antroposofski pokret će doživeti vrhunac krajem veka (Karmička predavanja). Mora se učvrstiti kroz saradnju velikog broja pojedinaca na takav način da jednostavno ne može biti zbrisan. Presudnu ulogu

odigraće ljudska volja da se istraje zajedno i da se radi zajedno duhovnom snagom. Platonisti i aristotelovci treba da se ujedine u toj volji.

Možda je ovo odgovarajuće mesto da se saopšti razgovor koji je vodila Ana Man sa Rudolfom Štajnerom 1920. godine:

„Kada sam poslednji put oko 1920-te godine bila u mogućnosti da govorim sa Rudolfom Štajnerom, on je veoma ozbiljno rekao: ‘Ti sada moraš da se okreneš jednom drugom zadatku koji više nije slikanje. Ja ti sada dajem drugi zadatak. U svemu što mora da uradiš dobro obrati pažnju da članovi ostanu zajedno. Rukovodstvo mora biti svesno da mora da održi članove objedinjene. Odgovornost rukovodstava manje ili veće grupe je da se postara da članovi nađu način da zajedno harmonično nastave zajednički rad koji treba da se uradi. Društvo se mora jedinstveno suočiti sa svetom. Iznad svega mora prevladati istina. Opravdana protivljenja se moraju razjasniti a ne samo odbaciti. Pazi na to i Društvo će ti kasnije biti zahvalno. Nemoj u tome da izneveriš.’ Kako je to rekao, Rudolf Štajner me je ozbiljno pogledao, upirući pogledom i ponovio je ovo upozorenje tri puta glasno i polako. ‘Nemoj da izneveriš’.“

Ukoliko se treba suočiti sa krizom na kraju veka, mora se suočiti sa još jednim izazovom - izazov naših spoznajnih snaga. Ahriman može da prevlada samo ako nije prepoznat. Da ga zaista prepoznamo, međutim, zahteva preobražaj intelektualizma u duhovnost. Mi ćemo se naći usred ovog sukoba koji će, u smislu gore navedenog, doseći svoju stvarnost i krajnje ostvarenje u narednom milenijumu:

„Tokom XX veka, kada je prošao prvi vek posle kraja Kali Juge, čovečanstvo će ili stajati na grobu svake civilizacije ili na početku onog doba kada će u dušama ljudi koji u svojim srcima udružuju intelektualno sa duhovnim, Mihailova bitka biti dobijena.“

INKARNACIJA AHRIMANA I ASURA

II deo

Hans Werner-Schroeder Uskrs,
1979.

U prethodnom članku osvrnuli smo se na kraj veka i inkarnaciju Ahrimana u sledećem milenijumu. Da bismo u potpunosti shvatili

dogadaje vezane za budući razvoj, biće neophodno da se uključe dve dodatne grupe bića koje istovremeno proširuju pogled na stvar. Jedna grupa je vezana za rad Asura u sadašnjosti i budućnosti, druga je delatnost takozvanog demona Sunca, čije je mističko ime Sorat. U ovom članku mi ćemo pretežno proučiti ove prve. (Članak koji sledi će se ukratko osvrnuti na delatnost Sorata.)

Pripreme za inkarnaciju u sledećem milenijumu

Da bismo tačno opisali delatnost Asura, osvrnućemo se još jednom na pripremu ahrimanske inkarnacije. U prethodnom članku, nabrojano je sedam predavanja u kojima se Rudolf Štajner osvrće na inkarnaciju Ahrimana. Posebno nas zanima vreme na koje je on ukazao. Postaje jasno da se Rudolf Štajner uvek poziva na naredni milenijum (XXI) ili na njegov početak. Datum sa kraja veka (XX) nikada nije u tom smislu spomenut.

Kada se zapitamo koji motivi igraju značajnu ulogu u Štajnerovom opisu priprema za tu inkarnaciju, uviđamo da ih približno ima sedam. U gore pomenutim predavanjima, svih sedam ili bar neki od njih se ponavljaju. Apstraktno mišljenje, mehanički, matematički pogled na svet, označen je kao prevladavajući motiv. Ostalih šest je dodatno nabrojano:

1. Apstraktno mišljenje, mehanički, matematički pogled na svet.
2. Čuvanje duhovnog (biblioteke).
3. Vera u brojke (statistika).
4. Delatnost bez zainteresovanosti (takođe: „Nesposobnost da se nadahne duhovnom naukom“).
5. Izdvajanja, nesklad među grupama ljudi, nacionalni impulsi.
6. Materijalističko tumačenje Jevanđelja (vodi do halucinacija Hrista).
7. Osnivanje škola zarad učenja vidovitosti.

Očigledno je u ovih sedam motiva to što su oni, gotovo bez izuzetka, povezani za vladanjem ljudske misli. Bilo posredno ili neposredno, oni su posledica apstraktnog mišljenja. Nasuprot tome stoje dati opisi u vezi delatnosti i nastojanja Asura.

Asure prema opisu Rudolfa Štajnera

U nastojanju da se da pregled predavanja u kojima je Rudolf Štajner spominjao Asure ubrzo primećujemo da ih uopšte nema mnogo. Najpre, želim da nabrojim predavanja koja su mi poznata u kojima je dotaknuta ta tema:

- Berlin, 23. maj 1904. (GA 93)*
- Berlin, 7. i 17. oktobar 1905. (GA 93a)*
- Minhen, 2. jun 1907. Teosofija Rozenkrojčera (GA 99)*
- Kasel, 24. jun 1907. Teosofija i rozenkrojčerstvo (GA 100)*
- Berlin, 16. maj 1908. Uticaj duhovnih bića na čoveka (GA 102)*
- Nirnberg 22. jun 1908. Jovanova Apokalipsa (GA 104)*
- Štuttgart, 7. avgust 1908. Svet, Zemlja, čovek (GA 105)*
- Berlin, 1. januar i 22. mart 1909. Delo Hrista i suprotstavljene duhovne sile (GA 107)*
- Dizeldorf, 21. april 1909. Duhovne hijerarhije i njihovo ogledanje u fizičkom svetu (GA 110)*
- Bazel, 1. oktobar 1911. Eterizacija krvi (GA 130)*
- Dornah, 15. decembar 1919. Misterije svetla, prostora i Zemlje (GA 194)*

Postoji trinaest izvora od kojih se dvanaest pojavljuje u toku sedam godina, od 1904-1911. Poslednji se ne pojavljuje sve do 1919. godine i tu u bliskoj vezi sa izjavama u vezi inkarnacije Ahrimana.

Mi sada tražimo odgovore na tri pitanja u prikazima Rudolfa Štajnera:

- 1. Kako se Asure uklapaju u oblast protivničkih snaga?*
- 2. Kakve su posledice opisane?*
- 3. Koji je vremenski raspon dat za njihovu delatnost?*

Gde se uklapaju Asure?

Proučavajući gore navedene izjave Rudolfa Štajnera ubrzo shvatamo da Asure ne pripadaju ni ahrimanskim ni luciferskim bićima, već da one obrazuju posebnu grupu protivničkih sila. Ovo uprkos činjenici da je Rudolf Štajner povremeno poistovećivao njihovo ime direktno sa ahrimanskim posledicama. Razlog za to je verovatno da su se u prošlosti Asure jedva pojavljivale kao nezavisna delatna bića. Umesto toga, one su otkrivale svoja nastojanja kroz ahrimanske snage. One tek sada počinju da se pojavljuju kao

nezavisna delatna bića. U predavanjima o Delu Hrista i suprotstavljenih duhovnih sila Rudolf Štajner razlikuje delatnost neprijateljskih sila u tri pravca:

- luciferski uticaj u duši osećaja, koji nastaju posredstvom preobražaja astralnog tela;
 - ahrimanski uticaj na dušu razuma koji se ispoljio kroz preobražaj eterskog tela;
 - asurski uticaj je opisan kao širenje u dušu svesti i Ja, čija je delatnost u čoveku zasnovana pri preobražaju fizičkog tela.
- (Predavanje od 22. marta 1909.)

U pitanjima i odgovorima na kraju predavanja Eterizacija krvi, uticaj ove tri sile se razlikuje ne prema čovekovim članovima, već više prema njihovim oblastima u duhovnom svetu. Luciferska bića su povezana sa oblašću koja ishodi u podfizičkom kao ogledanje astralnog sveta. Posledice Ahrimana su povezane sa ogledalnom slikom nižeg devahana, one od Asura sa ogledalnom slikom višeg devahana u fizičkom svetu. Ovde nalazimo drugo merilo koje ukazuje da se u slučaju Asura srećemo sa nezavisnom oblasti bića unutar neprijateljskih sila.

Najzad, iz predavanja od 2. i 24. juna 1907. godine nailazimo na razliku po pitanju vremena kada su asurska bića nastala. Prema opisu Rudolfa Štajnera sam početak otcepljenja ahrimanskih bića kreće na Starom Suncu, luciferskih bića na Starom Mesecu. Otcepljenje asurskih bića se dogodilo tokom razvoja Starog Saturna. U tim predavanjima Rudolf Štajner opisuje kako zajedno sa poreklom ljudskog tela, nastaje uticaj Arhaja koji su tamo takođe nazvani Duhovi egoizma, koji prenose sposobnosti na fizičko telo omogućavajući mu da kasnije primi ljudsko Ja.

U tom smislu treba Duhovi egoizma, Asure da rade. Među njima razlikujemo dve vrste, pored neznatnih odstupanja. Jedna je razradila egoizam na plemenit, samopouzdan način i uzdigla se visoko u savršenstvu osećaja slobode: to je pravilna nezavisnost egoizma. Ovi duhovi su vodili čovečanstvo kroz sva planetarna stanja, oni su postali učitelji ljudi o nezavisnosti.

Međutim, na svakoj planeti postoje takođe i duhovi koji zaostaju za razvojem, oni su ostali statični i bez želje za napretkom. Prepoznaćete zakon iz ovoga: ukoliko najizraženiji pokleknu i počine „veliki greh“ ne napredovanja sa evolucijom, tada oni postaju najgori od svih.

Plemeniti osećaj slobode se preobražava u slabost, u svoju suprotnost. To su Duhovi iskušenja i oni se moraju ozbiljno shvatiti; oni vode prema zloj strani egoizma, čak i danas su u našem okruženju, ti zli duhovi Saturna. Sve što je loše crpi svoju snagu od tih Duhova. (6. februar 1907. godine.)

On je to izrazio na sličan način u drugom gore pomenutom predavanju. Voleo bih da navedem sledeće pojedinosti iz njega:

Težeći za slobodom i ljudskim dostojanstvom mi sobom nosimo uticaje Duhova Jastva koji su sledili dobar put, ali nosimo sobom i seme zla jer su uticaji bića koja su otpala nastavili da budu delatni. Ta suprotnost se uvek osećala. Sâmo hrišćanstvo razlikuje Boga Oca koga smatra visoko razvijenim Duhom Saturna i njegovog suparnika Duha svih zlih Jastava i svega što je nemoralno, Duha koji je poklekao na drevnom Saturnu. To su dva predstavnika Saturna. (6. april 1907.)

Sada posedujemo tri merila: uticaj unutar ljudskih članova, oblasti u kojima borave neprijateljske sile u duhovnom svetu i vremenski raspon u kome su one napustili napredne delatnosti bogova tokom evolucije. Zaključak je uvek da Asure zauzimaju najviše mesto unutar trojstva neprijateljskih sila.

Možda bismo ovde mogli da podvučemo da je ono gore navedeno prvi pristup složenom problemu. Celokupna antroposofija pokazuje kako duhovna bića prikazuju najraznovrsnije prirode i delatnosti. Čak i posle razvoja Saturna i takođe Sunca, neka ahrimanska kao i asurska bića su nastavila da se razvijaju. Stoga, nastaje vrlo složena slika ovih bića. Ovde date pojedinosti su samo početna skica.

Koje posledice su vezane za Asure?

U ranijim izjavama (u predavanjima od 7. i 17. oktobra 1905.) osnovne ideje koje su se kasnije pojavile na različite načine su već izražene. One su u vezi sa ljudskom čulnošću, fizičkim razvratom i razvojem crne magije. Motiv čulnosti takođe izbija na površinu u predavanjima Delo Hrista i neprijateljske duhovne sile. Tu u predavanju od 22. marta 1909. godine uticaj Asura je opisan moguće najizražajnije:

Jer ovi asurski duhovi će podstaći ono što su zgrabili, naime samu suštinu čovekovog bića, dušu svesti zajedno sa Ja, da se spoji sa zemaljskom materijalnošću. Deo po deo će biti otrgnut iz Ja i u istoj meri kojom asurski duhovi uspostave sebe u duši svesti čovek mora

da ostavi delove svog postajanja iza sebe na Zemlji. Šta tako postane žrtvom asurskih sila biće nepovratno izgubljeno. Ne mora čitav čovek da postane njihova žrtva, ali delovi njegovog duha će biti otkinuti od strane asurskih sila.

Možda je ovde prigodno ubaciti primedbu na metodu koju koristim: primedba kao što je ova gore zaista ne treba da se ponovi bez upućivanja na opšte uslove. Mi nalazimo da Rudolf Štajner uvek opisuje ljudsku budućnost i delatnost zla povezane u najpozitivnijem sveobuhvatnom smislu. Bez ovog pozitivnog celokupnog pogleda takvi odlomci poprimaju jednostranu obojenost što ne bi trebalo, bez obzira na svu ozbiljnost i nužnosti. Treba da pomenemo da u predavanju iz koga je gore navedeno izdvojeno, Rudolf Štajner izvlači u potpunosti pozitivne zaključke. Stoga bih voleo da navedem kraj predavanja:

"Tako vidimo kako snage rade zajedno u ovom svetu, kako sve što se čini da je suprotstavljeno napretku čovečanstva na kraju ispostavi da je blagoslov... Jer sve u velikom svetskom planu je dobro, a zlo se pojavljuje samo privremeno. Stoga samo onaj veruje u večnost zla koji zamenjuje privremeno sa večnim. Onaj ko se ne uzdiže iz privremenog do večnog nikada neće razumeti zlo".

Drugi poznati navod u vezi sa moćnom delatnošću Asura je pronađen u predavanju Eterizacija krvi. Ovde se posebno razmatra takozvana „treća sila“. To će se otkriti kao prirodna sila i doprineće uništenju Zemlje.

Taj opis rušilačkih sila u vezi sa Asurama je takođe smešten unutar najpozitivnijeg predskazanja koje se tiče budućnosti, naime živi opis delatnosti eterskog Hrista.

Ako pokušamo da razaznamo razlike između opisa asurskih uticaja i onih koji su u vezi sa inkarnacijom Ahrimana, dolazimo do zanimljive suprotnosti koja se mora ovde podvući (iako bi možda suprotnost morala da se sagleda u još više pojedinosti). Kao priprema ahrimanske inkarnacije snage mišljenja počinju uglavnom da slabe kod čoveka. Apstraktno mišljenje i njegove posledice odvede do željenih posledica, naime materijalizma kao pogleda na svet.

Kao što smo videli, asurski uticaji dosežu mnogo dublje. Oni razvijaju čulnost i stoga neposredno zaposedaju ljudsko telesno ustrojstvo. Oni vode čoveka od čulnog pogleda na svet do čulnog, senzualnog u ljudskom delu. Oni ne dovode samo do izolacije Ja, kao što se događa ahrimanskoj oblasti posredstvom apstraktnog mišljenja, već korak po korak do propasti Ja snaga.

Kako datirati delatnost Asura?

Iz opisa Rudolfa Štajnera postaje očigledno da uticaji Asura počinju u našem vremenu. U nekim oblastima se ti uticaji mogu sasvim jasno doživeti. Glavno razvijanje asurskih snaga je međutim još uvek pitanje budućnosti. To postaje očigledno ako uzmemo u obzir da je, na primer, uticaj Lucifera počeo već tokom Lemurije i nastavio da se razvija kroz atlantsko i postatlantsko doba dosežući vrhunac svog razvoja u luciferskoj inkarnaciji u prehrišćansko vreme. Početak ahrimanske delatnosti u odnosu na čovečanstvo je bio na Atlantidi, razvijao se kroz postatlantsko doba i kao što smo videli, dosegnuće svoj vrhunac u sledećem milenijumu. To nagoveštava da možemo uvideti same početke delatnosti Asura u našem vremenu ali da će njihov vrhunac biti u dalekoj budućnosti. Njihova delatnost je ipak povezana sa razvojem ljudskog Ja. Oni su pozvani da se suoče sa tim Ja, koje će se u budućnosti razviti do još veće zrelosti, sa najsnažnijom snagom protivništva. To će biti slučaj tek u budućnosti kada ljudsko Ja već dostigne viši stepen zrelosti i veću snagu. Vezano sa tim stoji pitanje da li će „treća sila“ koju je pominjao Rudolf Štajner da se odnosi na atomsku energiju. Postoje merila po kojima se pretpostavlja da se to odnosi na silu koja će tek da se pojavi u budućnosti.

Kao zaključak, dva izvoda iz ciklusa o Jovanovoj Apokalipsi će uravnotežiti pomalo sumoran izgled budućnosti:

„Jer pomislite samo, baš time što će se odvojiti zlo od dobrog, dobro će steći svoju najveću snagu. Jer, posle velikog rata svih protiv svih, dobro će morati da napregne što je moguće veću snagu da bi zlo ponovo privuklo sebi, tokom perioda u kome će to još biti moguće. To neće biti vaspitački zadatak kao danas što su takvi zadaci za vaspitanje, nego će tu da učestvuju okultne snage. Jer će ljudi, u toj sledećoj, budućoj epohi već razumeti da stave u pokret okultne snage. Dobri će imati zadatak da utiču na svoju sabraču zlog pravca, i u okultnim strujama sveta sve se priprema, sve. Od svih tih okultnih struja, samo se baš ponajmanje shvataju one najdublje. Ona svetska struja koja to priprema, kaže ovo svojim učenicima: „Ljudi govore o dobru i zlu, a ne znaju da je u svetskom planu potrebno da i zlo dospe do svoje kulminacije, da bi oni, koji to zlo moraju da pretrpe i savladaju, baš u tome savlađivanju zla upotrebili za to potrebnu snagu tako da iz toga proizađe veće dobro“. (Iz VIII predavanja.)

„I zato će ljudi još vrlo često imati prilike da otvore svoja srca spiritualnom gledanju, koje danas izvire iz antroposofije. Često i prečesto biće za to prilike, i ne smete da mislite da će te prilike biti u budućnosti iste ovakve kakve su danas. O, današnji način objave spiritualnog gledanja ljudima još je nešto vrlo slabo! Pa i kada bi neko danas govorio tako da njegov glas zvoni neposredno kao plamen duha, još bi to uvek bilo nešto slabo prema mogućnostima koje će postojati u kasnijim, razvijenijim telima, da bi se ljudi uputili u duhovni pokret. Kada čovečanstvo kao celina bude u budućnosti sve savršenije i uzvišenije, moći će spiritualni pogled na svet da proдре u srca sasvim drugim sredstvima; i najpametnija današnja reč biće mala i slaba prema onome što će u budućnosti da stvori mogućnost pristupa spiritualizmu za sve duše, za duše koje danas još žive u telima u kojima još ne bije srce za duhovnost.

Tek smo na početku duhovnog pokreta, i on će rasti, pa će biti potrebno mnogo tvrdoglavosti, mnogo tvrdoće, da bi se i pred silnim utiscima budućnosti zatvarale duše i srca. Duše koje danas žive u telima, čija srca mogu da osete i čuju antroposofski pogled na svet, te se duše time pripremaju da žive u budućnosti u telima u kojima će im biti data snaga da služe svojim savremenima, koji još dotle nisu imali prilike da čuju otkucaje tih srca u sebi samima. Mi smo tek preteče preteča, pioniri pionira... i ništa više. Danas je spiritualni pokret tek samo mali plamičak; ali će se on u budućnosti rasplamsati u veličanstveni duhovni plamen!“ (Iz XII predavanja)

SORAT I KRAJ VEKA

III deo

*Hans Werner-Schroeder Miholjdan,
1979.*

U prethodna dva članka razmatrali smo inkarnaciju Ahrimana u narednom milenijumu (leto, 1979. godine) i delatnost Asura koja je sada počela (proleće, 1980. godine). Prikazano je kako je priprema za inkarnaciju Ahrimana sadržana posebno u razvoju apstraktnog mišljenja, matematičkog i mehanističkog stava sa kojim je povezan materijalistički pogled na svet. Nasuprot tome, uticaj Asura se mora opisati kao zaseban unutar grupe od tri sile (Lucifer, Ahriman i počeci

Asura). Oni imaju dalekosežnije posledice jer prodiru u čovekovo fizičko telo kao razuzdanost i čulnost i donose propast ljudskog Ja sa čim u vezi je razvoj crne magije.

Ovo naše novo proučavanje će se zadržati na trećem uticaju o kojem je Rudolf Štajner govorio a u vezi sa krajem veka. To je delatnost Sunčevog demona koji se takođe naziva Sorat, dvoroga zver Apokalipse (glava 13). Opis u Apokalipsi pokazuje da se on ne može poistovetiti sa Ahrimanom jer se pojavljuje odvojeno, sa aždajom, i prikazuje se kao jagnje sa dva roga. Sa njim u vezi stoji broj 666.

Najpre ćemo navesti nekoliko prilika gde Rudolf Štajner govori o uticajima Sunčevog demona:

- Minhen, 22. april 1907. Apokalipsa (GA 104a)
- Berlin 27. april 1907. (GA 96)
- Berlin, oktobar ili novembar 1907. Bela i crna magija
- Nirnberg, 29. i 30. jun 1908. Jovanova Apokalipsa (GA 104)
- Dornah, 11., 12., 13. oktobar 1918. Tri struje u razvoju čovečanstva

Bavimo se sa osam predavanja od kojih su pet održana 1907. i 1908. većinom u vezi sa Apokalipsom. Deset godina kasnije tema o Soratu ponovo izbija na površinu. Nezavisno od Apokalipse ona se otkriva u vezi sa istorijskim događajima i brojem 666.

Koje nas to biće zanima?

Za početak možemo se osvrnuti na opis dat u Nirnbergu u predavanjima o Apokalipsi. Motivi koji se tu pojavljuju podsećaju na uticaj Asura:

„Konačno čovečanstvo će se razdvojiti na bića koja se služe belom, i na bića koja se služe crnom magijom. Tako je u tajni 666 ili Soratu otkrivena tajna crne magije, onog najstrašnijeg zločina u toku celog razvoja Zemlje, sa kojim se nijedan drugi zločin ne može ni uporediti; a pisac Apokalipse ga prikazuje u dvorogoj zveri. I tako stupa u naš vidokrug cepanje ljudskog roda u dalekoj budućnosti: izabranici Hrista, koji će konačno postati beli magovi, i njihovi protivnici, divlji čarobnjaci, crni magovi, koji ne mogu da se otkinu od materije i koje pisac Apokalipse prikazuje kao one koji se gube u perverzijama sa materijom. Zato se sav taj rad na crnoj magiji, sve što nastaje iz braka čoveka i stvrđnjavanja u materiji, dovodi pred oči njegove

vidovite duše u slici velikog Vavilona, u zajednici svih onih koji su upleteni u crnu magiju; u strahovitom braku, ili upravo u divljem braku čoveka i onih snaga što izvire iz pada materije.“

(26. jun 1908.)

U tom opisu, posebno u odnosu na crnu magiju, pojavljuje se motiv uticaja Asura. Opet, može se steći utisak da Sorat nije jednostavno deo Asura. Rudolf Štajner povezuje misterijsko ime ovog bića sa četiri čovekova člana. Hebrejski izgovor ovog imena sadrži četiri glasa:

S	Sameč
O (ili V)	Vav
R	Raiš
T	Tav

Iz toga se izvodi ime Sorat (sa naglaskom na drugi slog). Dovodeći u vezu ova slova sa četiri ljudska člana Rudolf Štajner opisuje kako kroz uticaj Sunčevog demona, težnja ka stvrđivanju je utisnuta u svaki član. To je neposredno u suprotnosti Sunčevoj delatnosti Hrista. Stoga se ovde suočavamo sa bićem koje sveobuhvatno utiče na čoveka, ne kao drugi protivnici koji prevashodno deluju na jedan deo čovekovog bića.

Ova pomisao na Soratovu sveobuhvatnu moć je dopunjena daljim opisima u kojima se navodi da sa ovim kao „najvećim neprijateljem Hrista Isusa“ jeste delatan, Sunčev demon koji želi da spreči čovečanstvo i Zemlju da nastave sa daljim, višim razvojem (1918.).

Možda je dopustivo, putem poređenja između nižeg i uzvišenog, da se prisetimo kako je u radu Hrista za čovečanstvo - iako na uzvišenom nivou - delatno nešto isto tako sveobuhvatno. Kroz Hrista ispoljava se Bog Otac. S druge strane delatna snaga Duha takođe dolazi iz Hrista. On ima punu snagu da razotkrije Njegove napore ka oba aspekta vasseljene.

Moguće da je na nižem stepenu, nešto slično delatno u prirodi Sorata. Biće koje u sebe može da primi druge zle uticaje, da bi zatim dopustilo da izbijaju iz njega - ali koje je uglavnom verovatno asurističke prirode. (Ovo iznosim više u vidu problema nego zaključne izjave).

Vreme delatnosti Sorata

U predavanju iz 1918., Rudolf Štajner povezuje vreme delatnosti Sorata za broj 666. (U Apokalipsi, poglavlje 13, posebno se pominje taj broj). On razvija broj 666 iz brojne vrednosti sadržane u hebrejskim slovima Soratovog imena:

Sameč	60
Vav	6
Raiš	200
Tav	400

U Misterijama ime Sorat obezbeđuje ključ za broj 666 i time je simboličnog značenja. S druge strane kao što je jasno ukazano u predavanjima iz 1918. stvarni istorijski datum se vezuje naime 666 naše ere tokom koje je Sorat izvršio veoma snažan napad protiv napretka čovečanstva. Ovo se izrazilo prevashodno u arabizmu.

U vezi sa Soratovom delatnošću, broj 1998 - 3 x 666 je Rudolf Štajner spomenuo samo jednom. (To je bilo u razgovorima sa Fridrihom Ritelmajerom i drugim sveštenicima Hrišćanske zajednice.) Ono se odnosi tačno na kraj veka kada će to biće još jednom podstaći svoj zli uticaj među čovečanstvom.

Opet, treba naglasiti da Rudolf Štajner nigde ne spominje inkarnaciju Ahrimana u vezi sa krajem (XX) veka. Ukaz na 1998. godinu se tiče Sorata ali samo na njegov povećan uticaj a ne na stvarno utelotvorenje.

U tim stvarima uvek se mora imati na umu da se ti datumi nikada ne odnose na pojedinačni trenutak u vremenu. Možemo pretpostaviti da se ovaj uticaj pripremao, možda su neki događaji koji smo iskusili predviđali ovu predstojeću povredu Hristovih neprijatelja. U pominjanju dejstva crne magije možemo steći utisak da se takvi magični uticaji već osećaju. U tom smislu, godina 1998. će možda doneti spoljnje jačanje, a onda opet možda samo doneti unutarnji pojačan impuls na strani neprijateljske sile.

Zajednički napad na kraju veka

Delatnosti Ahrimana i Asura i one Sorata ukazuju na opasan skup neprijateljskih snaga na kraju veka. Inkarnacija Ahrimana je u pripremi i baciće svoju senku na taj period. Po prvi put u istoriji čovečanstva sile Asura napadaju i Sorat koristi ritam broja 666 nerazdvojiv od njegove delatnosti da pojača svoj uticaj tačno u isto

vreme. Na kraju veka zajednički deluju sve tri sile. U tom vremenskom periodu pretežno je ljudska volja ta koja se može nazvati magičnim sastojkom koji će biti presudan kao nosilac zla pomoću Asura i Sorata. Inkarnacija Ahrimana će uslediti u sledećem milenijumu i to će biti poziv ljudskoj inteligenciji. Tok budućnosti će najzad zavistiti od preobražaja intelekta, njegove produhovljenosti.

Veliki problem koji čeka ljude u godinama koje dolaze je stoga sledeći: da li će nam biti moguće da se suprotstavimo posredstvom sila bele magije, rušilačkim i razornim magičnim, neprijateljskim posledicama volje? Sile bele magije postaju delatne kroz saradnju ljudi koji zajedno rade, negujući odgovornost prema svom duhovnom mišljenju i osećanju. Zajednička namera onih koji su rešeni da se posvete produženju duhovnog života će odlučiti sudbinu čovečanstva na kraju veka.

Suočavajući se sa izazovom inkarnacije Ahrimana u sledećem milenijumu, da li ćemo biti u mogućnosti da sakupimo dovoljno snage i moći, koje su rođene iz naše zajedničke namere, da preobrazimo naš uobičajen, urođen intelekt do tih razmera da se on produhovljen može osloboditi kandži Ahrimana, da bi služio čovečanstvu u doba Mihaila.

Prevod sa engleskog Aleksandra Andrijević i Nada Škondrić